

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલય, અમદાવાદ સમક્ષ

આર/સ્પેશયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૬૬૧૫/૨૦૨૫

સાથે

આર/સ્પેશયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૬૮૧૭/૨૦૨૫

સાથે

આર/સ્પેશયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૬૮૨૨/૨૦૨૫

સાથે

આર/સ્પેશયલ સિવિલ એપ્લીકેશન નં. ૧૬૮૬૬/૨૦૨૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ એ.એસ. સુપેહિયા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ પ્રણવ ત્રિવેદી

=====

અહેવાલ કરવાની મંજૂરી	હા	ના
	હા	

=====

જયંતિભાઈ કરમશીભાઈ મણિયા

વિરુદ્ધ

ઈન્કમ ટેક્સ ઓફિસર, પોર્ડ ૧(૯), ભાવનગર

=====

ઉપસ્થિતિ:

ચાચિકાકર્તા(ઓ) નં. ૧ વતી સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી તુષાર હેમાણી સાથે સુશ્રી
વૈભવી કે. પરીખ (૩૨૩૮)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ વતી શ્રી મૌનિલ જી. ચાફિક, સિનિયર સ્ટેનિંગ
કાઉન્સેલ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ એ.એસ. સુપેહિયા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ પ્રણવ ત્રિવેદી

તારીખ: ૦૫/૦૧/૨૦૨૬

કોમન ઓરલ જજમેન્ટ

(માનનીય ન્યાયાધીશ એ.એસ. સુપેહિયા દ્વારા)

૧. રિટ (Rule). પ્રતિવાદી વિભાગ વતી વિદ્વાન વરિષ્ઠ સ્ટેનિંગ કાઉન્સિલ શ્રી
મૌનિલ ચાફિક, શ્રી વરુણ પટેલ અને શ્રી કરણ સંઘાણી રિટની નોટિસની
બજવાણી સ્વીકારે છે. રિટ અરજીઓમાં કાયદાનો શુદ્ધ પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવ્યો
હોવાથી, તેની વિસ્તૃત સુનાવણી કરવામાં આવી હતી અને આજે આ વર્તમાન
ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા તેનો અંતિમ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે.

૨. સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૬૬૧૫/૨૦૨૫ ને મુખ્ય કેસ તરીકે
લેવામાં આવી છે. આ રિટ અરજીમાં, અરજદારે આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૧
(ટૂંકમાં "અધિનિયમ") ની કલમ ૧૪૮ હેઠળ પ્રતિવાદી – વિભાગ દ્વારા

૩૧.૦૩.૨૦૨૫ ના રોજ જારી કરાયેલ નોટિસને રદ કરવા અને બાજુ પર રાખવા માટે પ્રાર્થના કરી છે, જેમાં આકારણી વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ માટે અરજદારની આવકવેરા આકારણીને ફરીથી ખોલવાની માંગ કરવામાં આવી છે.

૩. રિટ અરજી દાખલ કરવા માટેના સંક્ષિપ્ત તથ્યો નીચે મુજબ છે:

૩.૧ અરજદાર વિચારણા હેઠળના વર્ષ દરમિયાન હીરાના જોબ વર્કના વ્યવસાયમાં રોકાયેલા હતા. અરજદારે ૩૧.૦૩.૨૦૧૬ ના રોજ રૂ. ૧૯,૮૫,૨૨૦/- ની કુલ આવક જાહેર કરીને વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે આવકનું રિટર્ન ભર્યું હતું.

૩.૨ પ્રતિવાદીએ વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ ૩૧.૦૩.૨૦૨૫ ની નોટિસ જારી કરી હતી, જેમાં જણાવ્યું હતું કે જે વ્યક્તિના સંબંધમાં અરજદાર અધિનિયમ હેઠળ આકારણીપાત્ર છે, તેના કેસમાં ૦૯.૦૫.૨૦૨૪ ના રોજ અધિનિયમની કલમ ૧૩૨ હેઠળ સર્ચ શરૂ કરવામાં આવી હતી. વધુમાં, એવું જણાવવામાં આવ્યું હતું કે પ્રતિવાદી પ્રિન્સિપલ કમિશનર અથવા કમિશનરની મંજૂરી સાથે સંતુષ્ટ છે કે સુશીલ કુમાર કેવલ કિશન ગોયલના કેસમાં અધિનિયમની કલમ ૧૩૨ અથવા કલમ ૧૩૨એ હેઠળ જન્મ કરાયેલ અથવા માંગણી કરાયેલ હિસાબના ચોપડા અથવા દસ્તાવેજો અરજદાર અથવા જે વ્યક્તિના સંબંધમાં અરજદાર અધિનિયમ હેઠળ આકારણીપાત્ર છે તેને સંબંધિત છે, અને તેથી, ઇન્કમ ટેક્સના ચીફ કમિશનર, અમદાવાદ-૧ ની અગાઉની મંજૂરી મેળવ્યા પછી અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ ૩૧.૦૩.૨૦૨૫ ની નોટિસ જારી કરવામાં આવી છે.

૩.૩ અરજદારે, ૦૭.૦૪.૨૦૨૫ અને ૦૧.૦૫.૨૦૨૫ ના પત્રો દ્વારા, વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે અરજદારના કેસને ફરીથી ખોલવાની કાર્યવાહી સામે વિવિધ કાનૂની વાંધાઓ ઉઠાવ્યા હતા.

૩.૪ અરજદારે અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ જારી કરાયેલ ૩૧.૦૩.૨૦૨૫ ની નોટિસના જવાબમાં ૨૦.૦૫.૨૦૨૫ ના રોજ રૂ. ૧૯,૮૫,૨૨૦/- ની કુલ આવક જાહેર કરતું આવકનું રિટર્ન ભર્યું હતું. અરજદારે, ૨૦.૦૫.૨૦૨૫ ના પત્ર દ્વારા, આકારણી ફરીથી ખોલવા સામે અગાઉ ઉઠાવેલા વાંધાઓને પુનરાવર્તિત કર્યા હતા અને પ્રતિવાદીને પુનઃઆકારણીની કાર્યવાહી પડતી મૂકવા વિનંતી કરી હતી.

૩.૫ પ્રતિવાદીએ અધિનિયમની કલમ ૧૪૩(૨) હેઠળ ૨૦.૦૬.૨૦૨૫ ની નોટિસ જારી કરી હતી. અરજદારે, ૨૩.૦૬.૨૦૨૫ અને ૧૦.૦૭.૨૦૨૫ ના પત્રો દ્વારા, ૦૭.૦૪.૨૦૨૫, ૦૧.૦૫.૨૦૨૫ અને ૨૦.૦૫.૨૦૨૫ ના પત્રો દ્વારા અરજદાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓને ધ્યાનમાં રાખીને પુનઃઆકારણીની કાર્યવાહી પડતી મૂકવા પ્રતિવાદીને વિનંતી કરી હતી. પ્રતિવાદીએ, ૨૯.૦૮.૨૦૨૫ ના પત્ર દ્વારા, આકારણી ફરીથી ખોલવા સામે અરજદાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓનો નિકાલ કર્યો હતો.

૪. અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ એડવોકેટ શ્રી તુષાર હેમાનીએ શરૂઆતમાં એવી રજૂઆત કરી છે કે વિવાદિત નોટિસ સમયમર્યાદા (limitation) દ્વારા બાધિત છે અને અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ(૧)(બી)

સાથે વાંચવામાં આવતી કલમ ૧૪૯ ની જોગવાઈઓ અને અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ ની સમજૂતી (Explanation) ૧ થી વિપરીત છે.

૪.૧ અધિનિયમની કલમ ૧૪૯ પર આધાર રાખીને, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળની નોટિસ સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી છ વર્ષ સુધી જારી કરી શકાય છે. વધુમાં, અધિનિયમની કલમો ૧૫૩એ અને ૧૫૩સી પર આધાર રાખીને, તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ/૧૫૩સી હેઠળની નોટિસ સર્ય કરવામાં આવે તેવા અગાઉના વર્ષને સંબંધિત આકારણી વર્ષની તરત પહેલાના "દસ આકારણી વર્ષ" ના સમયગાળા માટે અને કેટલીક શરતોના પરિપૂર્ણતાને આધીન "સંબંધિત આકારણી વર્ષો" માટે જારી કરી શકાય છે.

૪.૨ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે "સંબંધિત આકારણી વર્ષ" નો અર્થ એ છે કે જે વર્ષમાં સર્ય કરવામાં આવે છે અથવા માંગણી કરવામાં આવે છે, તે અગાઉના વર્ષને સંબંધિત આકારણી વર્ષની અગાઉનું આકારણી વર્ષ, જે છ આકારણી વર્ષોથી આગળ વધે છે પરંતુ "સર્ય હાથ ધરવામાં આવે તે અગાઉના વર્ષને સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી" દસ આકારણી વર્ષોથી પાછળ નથી.

૪.૩ અધિનિયમની કલમ ૧૪૯ ની જોગવાઈઓનો, ખાસ કરીને અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ ની સમજૂતી-૧ સાથે વાંચવામાં આવતી કલમ ૧૪૯ ના પ્રોવિઝોનો પણ સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે, અને એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે જ્યાં સુધી મર્યાદા (limitation) નો સંબંધ છે, આકારણી ફરીથી ખોલવા માટે, તે અધિનિયમની કલમ ૧૫૩સી સાથે સમાન (pari materia) છે.

પ. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વર્તમાન કેસમાં, ત્રીજી વ્યક્તિના કેસમાં સર્ચની કાર્યવાહી ૦૮.૦૫.૨૦૨૪ ના રોજ કરવામાં આવી હતી, એટલે કે નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ દરમિયાન, અને તેથી જે વર્ષમાં અધિનિયમની કલમ ૧૩૨ હેઠળ સર્ચ કરવામાં આવી હતી તે અગાઉના વર્ષને સંબંધિત આકારણી વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬ છે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આકારણી વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ માટે અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળની નોટિસ સમયસીમા બહાર (time-barred) ગણાશે, કારણ કે દસ વર્ષનો સમયગાળો આકારણી વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ પર સમાપ્ત થશે, કારણ કે અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ/૧૫૩સી ની જોગવાઈઓ મુજબ આકારણી વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬ પ્રથમ આકારણી વર્ષ બનશે.

પ.૧ પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વરિષ્ઠ એડવોકેટ શ્રી હેમાનીએ દિલ્લી હાઈકોર્ટના દિનેશ જિંદલ વિ. આસિસ્ટન્ટ કમિશનર ઓફ ઇન્કમ ટેક્સ, સેન્ટ્રલ સર્કલ ૨૦, દિલ્લી અને અન્યના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે. દિલ્લી હાઈકોર્ટના પ્રિન્સિપલ કમિશનર ઓફ ઇન્કમ-ટેક્સ (સેન્ટ્રલ-૧) વિ. ઓજસ મેડિકેર (પી) લિમિટેડના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો છે. છેલ્લે, તેમણે મદ્રાસ હાઈકોર્ટ, મદુરાઈ બેન્ચના ૨૪.૦૩.૨૦૨૧ ના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો છે.

પ.૨ આમ, એવી વિનંતી કરવામાં આવે છે કે વિવાદિત નોટિસ રદ કરવામાં આવે.

૬. રિટ અરજીનો પ્રતિવાદી વિભાગ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ સ્ટેવિંગ કાઉન્સિલ દ્વારા જોરદાર વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે, એવી દલીલ કરીને કે જો આ અરજીમાં ઉઠાવવામાં આવેલ મુદ્દાનો જવાબ કરદાતાની તરફેણમાં આપવામાં આવે છે, તો તેની વ્યાપક અસરો થશે.

૬.૧ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અધિનિયમની કલમ ૧૪૯ ના પ્રોવિઝો, જે ફાઈનાન્સ એક્ટ, ૨૦૨૧ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી, તે ફક્ત તે શ્રેણીના કેસોને લાગુ પડશે જેમાં આકારણી અધિકારી, સંબંધિત સમયે, કોઈપણ કારણદર્શક નોટિસ જારી કરવામાં અસમર્થ હતા અને અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ ની પેટા-કલમ (૧) ના કલોઝ (બી) અથવા કલમ ૧૫૩સી ની જોગવાઈઓ હેઠળ નિર્દિષ્ટ સમય મર્યાદાથી આગળ વધ્યા ન હતા, જે આ અરજીમાં પરિસ્થિતિ નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વર્તમાન કેસમાં, અન્ય વ્યક્તિ પર સર્ચ ૦૯.૦૫.૨૦૨૪ ના રોજ હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં વર્તમાન અરજદારને સંડોવતા ગુનાહિત દસ્તાવેજો (incriminating material) મળી આવ્યા હતા, અને તેથી અરજદારનો કેસ અધિનિયમની કલમ ૧૫૩સી ની જોગવાઈઓ હેઠળ આવશે.

૬.૨ ઉપરોક્ત રજૂઆતના સંદર્ભમાં, અધિનિયમની કલમ ૧૫૨ ની જોગવાઈઓનો, ખાસ કરીને પેટા-કલમ (૩) નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે, જે આકારણી અધિકારીને અધિનિયમની કલમ ૧૩૨ હેઠળ સર્ચ અથવા કલમ ૧૩૨એ હેઠળ માંગણી અથવા કલમ ૧૩૩એ હેઠળ હાથ ધરવામાં આવેલા સર્વેને પગલે કાર્યવાહી ફરીથી ખોલવાની સત્તા આપે છે, જો આવી કાર્યવાહી ૧ એપ્રિલ

૨૦૨૧ ના રોજ અથવા તે પછી પરંતુ ૧ સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૪ ના રોજ લેવામાં આવી હોય. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વર્તમાન કેસમાં, સ્વીકૃત રીતે, સર્ચ ૦૯.૦૫.૨૦૨૪ ના રોજ હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું, જે આ તારીખોની વચ્ચે આવે છે, અને તેથી અધિનિયમની કલમ ૧૪૯(બી) ની જોગવાઈઓ આકર્ષાય છે.

૬.૩ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અધિનિયમની કલમ ૧૪૯ ની પેટા-કલમ (૧) ના કલોઝ (બી) મુજબ, દસ વર્ષનો સમયગાળો, જે કિસ્સામાં છૂટી ગયેલી આવક (escaped income) રૂ. ૫૦ લાખથી વધુ હોય, તે સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી દસ વર્ષ વીતી ગયા પછી શરૂ થશે. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે વર્તમાન કેસમાં, ગુનાહિત દસ્તાવેજોમાંથી નોંધવામાં આવ્યું હતું કે વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ માટે આવક આકારણીમાંથી છૂટી ગઈ હતી, અને જો આકારણી વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ ને બાકાત રાખીને દસ વર્ષ ગણવામાં આવે, તો મહેસૂલની કાર્યવાહી આવા દસ વર્ષની મર્યાદા સમયગાળામાં આવશે.

૬.૪ અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ ની સમજૂતી (૧) નો સંદર્ભ આપતી વખતે, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ(બી) ની જોગવાઈઓમાં જોવા મળતા "સંબંધિત આકારણી વર્ષ" નું અર્થઘટન બે અલગ-અલગ પદ્ધતિઓ અપનાવીને કરી શકાય નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ ની સમજૂતી (૧) માં ઉલ્લેખિત "આકારણી વર્ષના અંતથી" અભિવ્યક્તિનો અર્થ એ થશે કે તે ૧લી એપ્રિલથી શરૂ થશે.

૬.૫ અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ ની જોગવાઈઓ અને સમજૂતી (૧) ને લગતી વિધાનસભાની નોંધો પર આધાર રાખીને, એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે

"અંત" (end) શબ્દ ગેરહાજર છે, અને તેથી એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે વિધાનસભાનો ઇરાદો કાયદામાંથી "અંત" શબ્દને બાકાત રાખવાનો હતો.

૬.૬ દિલ્લી હાઈકોર્ટના ઓજસ મેડિકેરના ચુકાદાને અલગ પાડવાનો પ્રયાસ પણ કરવામાં આવ્યો છે, એવી રજૂઆત કરીને કે અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ અને ૧૫૩સી માં ઉલ્લેખિત છ-વર્ષના બ્લોક સમયગાળાની ગણતરી અને દસ-વર્ષના બ્લોક સમયગાળાની ગણતરી માટે બે પદ્ધતિઓ અપનાવી શકાય નહીં.

વિશ્લેષણ અને અભિપ્રાય :

૭. અમે વિદ્વાન એડવોકેટોની વિસ્તૃત સુનાવણી કરી છે. અમે ઉપર ટાંકવામાં આવેલા કેસના કાયદાઓ પણ વાંચ્યા છે અને જોગવાઈઓને ઝીણવટભરી રીતે ધ્યાનમાં લીધી છે.

૮. દલીલોમાંથી જે તથ્યો સ્થાપિત થયા છે તે એ છે કે સર્ચ કરાયેલ વ્યક્તિ વિરુદ્ધ અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ હેઠળ સર્ચની કાર્યવાહી ૦૮.૦૫.૨૦૨૪ ના રોજ હાથ ધરવામાં આવી હતી, જે નિઃશંકપણે નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ માં આવે છે. મહેસૂલને વર્તમાન અરજદાર વિરુદ્ધ કેટલાક ગુનાહિત દસ્તાવેજો મળ્યા અને તે મુજબ વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ માટે આકારણી ફરીથી ખોલવા માટે વિવાદિત નોટિસો જારી કરી. આ નોટિસ અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ જારી કરવામાં આવી છે. સર્ચની તારીખના સંદર્ભમાં, અધિનિયમની કલમ ૧૫૨(૩) ની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ લેવો જરૂરી છે, જે નીચે મુજબ છે:

“કલમ ૧૫૨(૩)

“જ્યાં ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૨૧ ના રોજ અથવા તે પછી પરંતુ ૧લી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૨૪ ના પહેલા, કલમ ૧૩૨ હેઠળ સર્ચ શરૂ કરવામાં આવ્યું હોય અથવા કલમ ૧૩૨એ હેઠળ માંગણી કરવામાં આવી હોય અથવા કલમ ૧૩૩એ હેઠળ [પેટા-કલમ (૨)એ] હેઠળ સિવાય] સર્વે કરવામાં આવ્યો હોય, ત્યાં કલમ ૧૪૭ થી ૧૫૧ ની જોગવાઈઓ તે રીતે લાગુ પડશે જે રીતે તે ફાઈનાન્સ (નં. ૨) એક્ટ, ૨૦૨૪ શરૂ થવાના તરત પહેલા અમલમાં હતી.”

આમ, સર્ચની તારીખ ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૨૧ થી ૧લી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૨૪ ના સમયગાળાની વચ્ચે આવતી હોવાથી, કલમ ૧૪૭ થી ૧૫૧ ની જોગવાઈઓ, જે ફાઈનાન્સ એક્ટ (નં. ૨), ૨૦૨૪ પહેલા અમલમાં હતી, તે લાગુ પડશે.

૯. સદરહુ અધિનિયમની (જૂનો અધિનિયમ) કલમ ૧૪૯ નીચે મુજબ વાંચે છે.

૧૪૯. (૧) સંબંધિત આકારણી વર્ષ માટે કલમ ૧૪૮ હેઠળ કોઈ નોટિસ જારી કરવામાં આવશે નહીં, –

(a) જો સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ત્રણ વર્ષ વીતી ગયા હોય, સિવાય કે કેસ કલોઝ (b) હેઠળ આવતો હોય;

(b) જો સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ત્રણ વર્ષ વીતી ગયા હોય, પરંતુ દસ વર્ષથી વધુ નહીં, સિવાય કે આકારણી અધિકારીના કબજામાં હિસાબના ચોપડા અથવા અન્ય દસ્તાવેજો અથવા પુરાવા હોય જે દર્શાવે છે કે કરપાત્ર આવક, જે નીચેના સ્વરૂપમાં રજૂ કરવામાં આવી છે – (i) મિલકત, (ii) વ્યવહારના સંબંધમાં અથવા કોઈ ઘટના કે પ્રસંગના સંબંધમાં ખર્ચ, અથવા (iii) હિસાબના ચોપડામાં એક અથવા વધુ એન્ટ્રીઓ, જે આકારણીમાંથી છૂટી ગઈ છે તેની રકમ પચાસ લાખ રૂપિયા કે તેથી વધુ હોય અથવા થવાની સંભાવના હોય:

પરંતુ એવી શરત છે કે ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૨૧ ના રોજ અથવા તે પહેલા શરૂ થતા સંબંધિત આકારણી વર્ષ માટેના કેસમાં કલમ ૧૪૮ હેઠળ કોઈ પણ સમયે નોટિસ જારી કરવામાં આવશે નહીં, જો કલમ ૧૪૮ અથવા કલમ ૧૫૩એ અથવા કલમ ૧૫૩સી હેઠળ નોટિસ તે સમયે આ વિભાગની પેટા-કલમ (૧) ના કલોઝ (b) અથવા કલમ ૧૫૩એ અથવા કલમ ૧૫૩સી ની જોગવાઈઓ હેઠળ નિર્દિષ્ટ સમય મર્યાદા કરતા વધુ હોવાને કારણે જારી કરી શકાય તેમ ન હોય, જે ફાઈનાન્સ એક્ટ, ૨૦૨૧ ના અમલ પહેલા તરત જ અમલમાં હતી:

વધુમાં એવી શરત છે કે આ પેટા-કલમની જોગવાઈઓ એવા કેસમાં લાગુ થશે નહીં, જ્યાં કલમ ૧૩૨ હેઠળ શરૂ કરાયેલ સર્ય અથવા કલમ ૧૩૨એ હેઠળ માંગણી કરાયેલ હિસાબના ચોપડા, અન્ય દસ્તાવેજો અથવા કોઈપણ મિલકતોના સંબંધમાં ૩૧મી માર્ચ, ૨૦૨૧ ના રોજ અથવા તે પહેલાં કલમ ૧૫૩-એ, અથવા કલમ ૧૫૩-સી સાથે વાંચવામાં આવતી કલમ ૧૫૩-એ હેઠળ નોટિસ જારી કરવાની જરૂર હોય.

૭.૧ અધિનિયમની કલમ ૧૪૮(૧)(બી) દસ વર્ષના મર્યાદા સમયગાળાનો સંદર્ભ આપે છે, જે "સંબંધિત આકારણી વર્ષ" ના અંતથી વીતી ગયો હોય. વર્તમાન કેસમાં સંબંધિત આકારણી વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ છે, જે પ્રથમ પ્રોવિઝોમાં નિર્દિષ્ટ ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૨૧ ની કટ-ઓફ તારીખ પહેલાનું છે. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ અને કલમ ૧૫૩એ તથા ૧૫૩સી વચ્ચેની કડી અધિનિયમની કલમ ૧૪૮(૧) ના પ્રથમ પ્રોવિઝોમાં જોવા મળે છે. "સંબંધિત આકારણી વર્ષ" અભિવ્યક્તિ અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ(૧) ના ચોથા પ્રોવિઝોની સમજૂતી (Explanation) ૧ હેઠળ સમજાવવામાં આવી છે. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮(૧) નો પ્રથમ પ્રોવિઝો ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૨૧ ના રોજ અથવા તે પહેલાં

શરૂ થતા સંબંધિત આકારણી વર્ષ માટે અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસ જારી કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે, જો અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ અથવા કલમ ૧૫૩એ અથવા કલમ ૧૫૩સી હેઠળ નોટિસ તે સમયે અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ ની પેટા-કલમ (૧) ના કલોઝ (બી) અથવા અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ કે કલમ ૧૫૩સી ની જોગવાઈઓ હેઠળ નિર્દિષ્ટ સમય મર્યાદા કરતા વધુ હોવાને કારણે જારી કરી શકાય તેમ ન હોય. વર્તમાન કેસમાં, અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળની નોટિસ અધિનિયમની કલમ ૧૩૨/૧૩૨એ હેઠળ હાથ ધરવામાં આવેલી સર્ચ કાર્યવાહીમાંથી ઉદ્ભવે છે, અને તેથી અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ અને ૧૫૩સી ની જોગવાઈઓ આકર્ષાય છે, અને અરજદારની પુનઃઆકારણીની તપાસ અધિનિયમની કલમ ૧૫૩સી હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ મર્યાદાને ધ્યાનમાં રાખીને કરવી પડશે, જે અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ સાથે સમાન (pari materia) છે.

આ તબક્કે, આપણે અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ(૧)(બી) અને કલમ ૧૫૩એ ની સમજૂતી (૧) ની જોગવાઈઓનો સંદર્ભ લઈ શકીએ છીએ, જેના પર વિદ્વાન વકીલોએ તેમની રજૂઆતોનો આધાર રાખ્યો છે. અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ(૧)(બી) અને કલમ ૧૫૩એ ની સમજૂતી (૧) નીચે મુજબ છે:

"કલમ ૧૫૩એ

સર્ચ અથવા માંગણીના કિસ્સામાં આકારણી.

૧૫૩એ. (૧) કલમ ૧૩૯, કલમ ૧૪૭, કલમ ૧૪૮, કલમ ૧૪૯, કલમ ૧૫૧ અને કલમ ૧૫૩ માં સમાવિષ્ટ કોઈપણ બાબત હોવા

છતાં, કોઈ વ્યક્તિના કિસ્સામાં જ્યાં ૩૧મી મે, ૨૦૦૩ પછી કલમ ૧૩૨ હેઠળ સર્ચ શરૂ કરવામાં આવ્યું હોય અથવા કલમ ૧૩૨એ હેઠળ હિસાબના ચોપડા, અન્ય દસ્તાવેજો અથવા કોઈપણ મિલકતોની માંગણી કરવામાં આવી હોય, ત્યાં આકારણી અધિકારી—

XXX XXX XXX

(b) જે અગાઉના વર્ષમાં આવી સર્ચ કરવામાં આવે અથવા માંગણી કરવામાં આવે તે અગાઉના વર્ષને સંબંધિત આકારણી વર્ષની તરત પહેલાના છ આકારણી વર્ષોની અને સંબંધિત આકારણી વર્ષ અથવા વર્ષોની કુલ આવકની આકારણી અથવા પુનઃઆકારણી કરવી:

પરંતુ એવી શરત છે કે આકારણી અધિકારી આવા છ આકારણી વર્ષો માં આવતા દરેક આકારણી વર્ષ માટે અને સંબંધિત આકારણી વર્ષ અથવા વર્ષો માટે કુલ આવકની આકારણી અથવા પુનઃઆકારણી કરશે:

વધુમાં એવી શરત છે કે કલમ ૧૩૨ હેઠળ સર્ચ શરૂ થયાની અથવા કલમ ૧૩૨એ હેઠળ માંગણી કર્યાની તારીખે, જે પણ કેસ હોય, આ પેટા—કલમમાં ઉલ્લેખિત છ આકારણી વર્ષોના સમયગાળામાં આવતા કોઈપણ આકારણી વર્ષને લગતી અને સંબંધિત આકારણી વર્ષ અથવા વર્ષો માટેની આકારણી અથવા પુનઃઆકારણી, જો કોઈ હોય તો, પેલિંગ હોય તો તે રદ (abate) થશે

વધુમાં એવી શરત છે કે કેન્દ્ર સરકાર તેના દ્વારા બનાવવામાં આવેલા અને સરકારી ગેઝેટમાં પ્રકાશિત થયેલા નિયમો દ્વારા (બીજા પ્રોવિઝો હેઠળ કોઈપણ આકારણી અથવા પુનઃઆકારણી રદ થઈ હોય તેવા કેસો સિવાય), તેવા કેસોના વર્ગ અથવા વર્ગો સ્પષ્ટ કરી શકે છે જેમાં આકારણી અધિકારીએ તે અગાઉના વર્ષને સંબંધિત આકારણી વર્ષની તરત પહેલાના છ આકારણી વર્ષો માટે અને સંબંધિત આકારણી વર્ષ અથવા વર્ષો માટે કુલ આવકને આકારવા કે પુનઃઆકારવા માટે નોટિસ જારી કરવાની જરૂર રહેશે નહીં

વધુમાં એવી શરત છે કે આકારણી અધિકારી દ્વારા સંબંધિત આકારણી વર્ષ અથવા વર્ષો માટે આકારણી કે પુનઃઆકારણી માટે ત્યાં સુધી કોઈ નોટિસ જારી કરવામાં આવશે નહીં જ્યાં સુધી- (a) આકારણી અધિકારીના કબજામાં હિસાબના ચોપડા અથવા અન્ય દસ્તાવેજો અથવા પુરાવા હોય જે દર્શાવે છે કે મિલકતના સ્વરૂપમાં રજૂ કરાયેલ આવક, જે આકારણીમાંથી છૂટી ગઈ છે, તેની રકમ સંબંધિત આકારણી વર્ષમાં અથવા સંબંધિત આકારણી વર્ષોમાં કુલ મળીને પચાસ લાખ રૂપિયા કે તેથી વધુ હોય અથવા થવાની સંભાવના હોય, (b) કલોઝ (a) માં ઉલ્લેખિત આવક અથવા તેનો ભાગ આવા વર્ષ અથવા વર્ષો માટે આકારણીમાંથી છૂટી ગયો હોય, અને (c) કલમ ૧૩૨ હેઠળ સર્ચ ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૧૭ ના રોજ અથવા તે પછી શરૂ કરવામાં આવ્યું હોય અથવા કલમ ૧૩૨એ હેઠળ માંગણી કરવામાં આવી હોય

સમજૂતી ૧: આ પેટા-કલમના હેતુઓ માટે, "સંબંધિત આકારણી વર્ષ" અભિવ્યક્તિનો અર્થ એવો આકારણી વર્ષ થશે જે તે અગાઉના વર્ષને સંબંધિત આકારણી વર્ષની અગાઉનું આકારણી વર્ષ હોય જેમાં સર્ચ કરવામાં આવે છે અથવા માંગણી કરવામાં આવે છે, જે તે અગાઉના વર્ષને સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી, જેમાં સર્ચ કરવામાં આવે છે અથવા માંગણી કરવામાં આવે છે, છ આકારણી વર્ષોથી આગળ પરંતુ દસ આકારણી વર્ષોથી પાછળ નહીં આવતું હોય."

૭.૨ અધિનિયમની કલમો ૧૫૩એ / ૧૫૩સી ની જોગવાઈઓ અધિનિયમની કલમ ૧૪૯ ના પ્રોવિઝોમાં સ્થાન પામે છે, અને તેથી, અધિનિયમની કલમ ૧૩૨ / ૧૩૨એ હેઠળના સર્ચમાંથી ઉદ્ભવતી આકારણી કાર્યવાહી શરૂ થતા જ અધિનિયમની કલમો ૧૫૩એ / ૧૫૩સી માં પૂરી પાડવામાં આવેલ મર્યાદા (limitation) લાગુ થાય છે. આ તબક્કે, અમે ઉલ્લેખ કરી શકીએ કે દિલ્લી હાઈકોર્ટ તેમજ મદ્રાસ હાઈકોર્ટ પહેલેથી જ અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ ની

સમજૂતી (૧) ની મર્યાદા પરની અસરો અને તેમાં અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ ની સમજૂતી (૧) માં વપરાયેલ "સંબંધિત આકારણી વર્ષ" અભિવ્યક્તિ પર વિચાર કર્યો છે. દિલ્લી હાઈકોર્ટે, ઓજસ મેડિકેર (supra) ના કેસમાં, અન્ય હાઈકોર્ટ તેમજ સર્વોચ્ચ અદાલતના અનેક ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને અધિનિયમની કલમો ૧૫૩એ, ૧૪૮ અને ૧૪૯ ની કાનૂની જોગવાઈઓના ઝીણવટભરી વિચારણા અને વિશ્લેષણ પછી, નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

“૮૮. કલમ ૧૫૩એ એ જ આધારની નકલ કરે છે જેના પર છ આકારણી વર્ષો (AYs) ઓળખવા અને ગણવાનાં છે, જેમાં માત્ર એટલો જ તફાવત છે કે સર્ચ કરાયેલ વ્યક્તિના કિસ્સામાં, છ આકારણી વર્ષો તે નાણાકીય વર્ષ (FY) ને લગતા આકારણી વર્ષથી ગણવાના હોય છે જેમાં સર્ચ કરવામાં આવી હતી. આમ, કલમ ૧૫૩એ ના કિસ્સામાં છ આકારણી વર્ષોને ઓળખવા માટેનો પ્રારંભિક બિંદુ સર્ચના વર્ષ પર આધારિત રહેશે, જે કલમ ૧૫૩સી ના પ્રથમ પ્રોવિઝોમાં ઉદ્દેખિત સામગ્રીના સોંપણી (handover) થી વિપરીત છે. તેથી, જો કોઈ વ્યક્તિ પર ૦૧ એપ્રિલ ૨૦૨૧ થી ૩૧ માર્ચ ૨૦૨૨ ની વચ્ચે સર્ચ કરવામાં આવી હોય એમ માનીએ, તો સંબંધિત આકારણી વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩ બનશે અને તે મુજબના છ આકારણી વર્ષો નીચે મુજબ હશે:

અધિનિયમની કલમ ૧૫૩સી હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબ છ વર્ષના બ્લોક પિરિયડની ગણતરી	વર્ષો
આ.વ. ૨૦૨૧-૨૨	૧
આ.વ. ૨૦૨૦-૨૧	૨
આ.વ. ૨૦૧૯-૨૦	૩
આ.વ. ૨૦૧૮-૧૯	૪
આ.વ. ૨૦૧૭-૧૮	૫
આ.વ. ૨૦૧૬-૧૭	૬

૮૯. આ બાબત હવે આપણને દસ વર્ષના બ્લોકની ગણતરીના હેતુ માટે "સંબંધિત આકારણી વર્ષ" ઓળખવાના મુદ્દા પર લઈ જાય છે. કલમ ૧૫૩એ ની સમજૂતી ૧ એ પદ્ધતિ સ્પષ્ટ કરે છે કે જેમાં સમગ્ર દસ આકારણી વર્ષો (AYs) ના સમયગાળાની ગણતરી કરવાની છે. જ્યારે છ આકારણી વર્ષોની ગણતરી ઉપર જણાવ્યા મુજબની સ્થિતિને અનુસરે છે, ત્યારે સમજૂતી ૧ નિર્દિષ્ટ કરે છે કે દસ આકારણી વર્ષોની ગણતરી તે નાણાકીય વર્ષ (FY) ને સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી કરવાની રહેશે જેમાં સર્ચ કરવામાં આવી હતી અથવા માંગણી કરવામાં આવી હતી. પરિણામે દસ આકારણી વર્ષોનો સમયગાળો તે અગાઉના વર્ષને લગતા આકારણી વર્ષના અંતથી ગણવાનો છે જેમાં સર્ચ કરવામાં આવી હતી, જે છ સંબંધિત આકારણી વર્ષોના કિસ્સામાં ઉલ્લેખિત અગાઉના વર્ષ કરતા અલગ છે.

૯૦. તે દ્રષ્ટિકોણથી જોતા, અને ૦૧ એપ્રિલ ૨૦૨૧ થી ૩૧ માર્ચ ૨૦૨૨ ના સમયગાળાને સ્થિર રાખતા, સંબંધિત આકારણી વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩ હશે. દસ આકારણી વર્ષોની ગણતરી ૩૧ માર્ચ ૨૦૨૩ થી કરવાની રહેશે, જે તારીખ નિઃશંકપણે સર્ચના અગાઉના વર્ષને સંબંધિત આકારણી વર્ષનો અંત ગણાય છે. ઉપરોક્તના પ્રકાશમાં જોતા, ૧૦ આકારણી વર્ષોનો બ્લોક સમયગાળો નીચે મુજબ રહેશે:-

અધિનિયમની કલમ ૧૫૩સી સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૧૫૩એ હેઠળ જોગવાઈ કર્યા મુજબ છ વર્ષના બ્લોક પિરિયડની ગણતરી	વર્ષો
આ.વ. ૨૦૨૨-૨૩	૧
આ.વ. ૨૦૨૧-૨૨	૨
આ.વ. ૨૦૨૦-૨૧	૩
આ.વ. ૨૦૧૯-૨૦	૪
આ.વ. ૨૦૧૮-૧૯	૫
આ.વ. ૨૦૧૭-૧૮	૬
આ.વ. ૨૦૧૬-૧૭	૭
આ.વ. ૨૦૧૫-૧૬	૮

આ.વ. ૨૦૧૪-૧૫	૯
આ.વ. ૨૦૧૩-૧૪	૧૦

૯૧. ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતો પર પરીક્ષણ કરવામાં આવતા, તે સ્પષ્ટ થશે કે આકારણી વર્ષ (AY) ૨૦૨૨-૨૩ એ દસ આકારણી વર્ષોના બ્લોકનું પ્રથમ વર્ષ બનશે જે આકારણી વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ માં સમાપ્ત થશે. આ સંદર્ભમાં, અમે મદ્રાસ હાઈકોર્ટના એક વિદ્વાન ન્યાયાધીશ દ્વારા એ.આર. સફીઉલ્લાહના કેસમાં આપવામાં આવેલા ચુકાદામાં દેખાતા નીચેના માહિતીપ્રદ ફકરાઓને પણ ધ્યાનમાં લઈએ છીએ. અમને તે ચુકાદામાંથી નીચેના ફકરાઓને ટાંકવા યોગ્ય લાગે છે:-

૯. સમજૂતી-૧ (Explanation-I) દસ આકારણી વર્ષોની ગણતરીની રીત વિશે સ્પષ્ટ છે. તે શરૂઆતનો બિંદુ સ્પષ્ટ અને મક્કમપણે નક્કી કરે છે. તે જે અગાઉના વર્ષમાં સર્ય કરવામાં આવે અથવા માંગણી કરવામાં આવે તે વર્ષને સંબંધિત આકારણી વર્ષનો અંત છે. તેમાં કોઈ શંકા હોઈ શકે નહીં કે આ કેસમાં ૧૦.૦૪.૨૦૧૮ ના રોજ સર્ય કરવામાં આવી હતી, તેથી આકારણી વર્ષ ૨૦૧૮-૨૦ છે. આકારણી વર્ષ ૨૦૧૮-૨૦ નો અંત ૩૧.૦૩.૨૦૨૦ છે. દસ વર્ષની ગણતરી સદર તારીખ એટલે કે ૩૧.૦૩.૨૦૨૦ થી પાછળની તરફ ચાલવી જોઈએ. પ્રથમ વર્ષ તો સ્વાભાવિક રીતે સર્યનું આકારણી વર્ષ પોતે જ રહેશે. તે સંજોગોમાં, દસ આકારણી વર્ષો નીચે મુજબ હશે:

પહેલું વર્ષ	૨૦૧૮-૨૦
બીજું વર્ષ	૨૦૧૮-૧૯
ત્રીજું વર્ષ	૨૦૧૭-૧૮
ચોથું વર્ષ	૨૦૧૬-૧૭
પાંચમું વર્ષ	૨૦૧૫-૧૬
છઠ્ઠું વર્ષ	૨૦૧૪-૧૫
સાતમું વર્ષ	૨૦૧૩-૧૪

આઠમું વર્ષ	૨૦૧૨-૧૩
નવમું વર્ષ	૨૦૧૧-૧૨
દસમું વર્ષ	૨૦૧૦-૨૦૧૧

હાથ પરનો કેસ આકારણી વર્ષ (AY) ૨૦૦૯-૧૦ ને લગતો છે. તે કાયદા દ્વારા નિર્દિષ્ટ દસ વર્ષની બાહ્ય મર્યાદા કરતા સ્પષ્ટપણે વધારે છે. અંતિમ બિંદુ એ સર્ચ કરવામાં આવી હોય તે અગાઉના વર્ષને સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ગણવામાં આવતું દસમું વર્ષ છે. કાયદાનો હાથ આ અંતિમ બિંદુ સુધી જઈ શકે છે અને તેનાથી એક દિવસ પણ વધારે નહીં. જ્યારે કાયદો સ્પષ્ટ હોય અને તેમાં કોઈ અસ્પષ્ટતા ન હોય, ત્યારે તેનું કડક અર્થઘટન કરવું જોઈએ અને કાયદા સાથે જોડાયેલી સમજૂતીત્મક નોંધો અથવા વિભાગ દ્વારા જારી કરાયેલ પરિપત્રો તરફ જોવાની કોઈ અવકાશ નથી.

૧૦. હાથ પરના કેસમાં, કાયદાએ છ વર્ષની ગણતરી માટે એક પદ્ધતિ અને દસ વર્ષની ગણતરી માટે બીજી પદ્ધતિ નિર્દિષ્ટ કરી છે. કલમ ૧૫૩એ(૧)(બી) જણાવે છે કે આકારણી અધિકારી જે વર્ષમાં સર્ચ કરવામાં આવે છે તે અગાઉના વર્ષને સંબંધિત આકારણી વર્ષની તરત પહેલાના છ વર્ષની કુલ આવકની આકારણી અથવા પુનઃઆકારણી કરશે. આ માપદંડ લાગુ કરતા, છ વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ સુધી જશે. સર્ચનું આકારણી વર્ષ, એટલે કે ૨૦૧૯-૨૦, ને બાકાત રાખવું પડશે. આ એટલા માટે છે કારણ કે કાયદો સર્ચના આકારણી વર્ષના પહેલાના છ વર્ષ વિશે વાત કરે છે. પરંતુ, દસ આકારણી વર્ષોની ગણતરી કરતી વખતે, શરૂઆતનો બિંદુ સર્ચના આકારણી વર્ષનો અંત હોવો જોઈએ. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, પછીના કેસમાં સર્ચનું આકારણી વર્ષ સામેલ હોવું જોઈએ. સંસદની શાણપણ માપવાનું કામ મારું નથી. હું એવું માની શકતો નથી કે ફાઈનાન્સ એક્ટ, ૨૦૧૭ દ્વારા લાવવામાં આવેલ સુધારાનો હેતુ જોગવાઈના કાર્યક્ષેત્રમાં પહેલેથી જ પૂરા પાડવામાં આવેલ

છ વર્ષ ઉપરાંત વધુ ચાર વર્ષ લાવવાનો હતો. જ્યારે કાયદાએ ચોક્કસ સમયગાળો નિર્ધારિત કર્યો હોય, ત્યારે કોર્ટે તેને લંબાવવો ન જોઈએ. ન્યુરોસાયન્સમાં પ્લાસ્ટિસિટી એ નવો મંત્ર છે, જે નોર્મન ડોઈજના શિક્ષણને આભારી છે. તેનો અર્થ એ છે કે સ્થપાયેલી શાળાપણથી વિપરીત, મગજનું બંધારણ પણ બદલી શકાય છે. પરંતુ જ્યારે કર સંબંધિત કાયદાની જોગવાઈની વાત આવે છે જે અસ્પષ્ટતાથી મુક્ત છે, ત્યારે આપું નથી. આવી જોગવાઈનું સ્થિતિસ્થાપક રીતે અર્થઘટન કરી શકાતું નથી.

૧૧. સ્ટેન્ડિંગ કાઉન્સિલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી અન્ય એક દલીલનો સામનો કરવો જરૂરી છે. તે દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદારે નોટિસના તબક્કે રિટ અધિકારક્ષેત્રનો આશરો લીધો છે. કારણ કે અરજદારે દર્શાવ્યું છે કે વિષય આકારણી વર્ષ જોગવાઈના કાર્યક્ષેત્રની બહાર છે, તેથી પ્રતિવાદીને વિવાદિત નોટિસ જારી કરવાની કોઈ સત્તા નથી. એકવાર સત્તાનો અભાવ સ્થાપિત થઈ જાય, પછી રિટ અરજીની જાળવણીક્ષમતા વિશે કોઈ શંકા હોઈ શકે નહીં."

અમારા વિચારશીલ અભિપ્રાય મુજબ, એ.આર. સફીઉલ્લાહનો નિર્ણય કાનૂની સ્થિતિને યોગ્ય રીતે સમજાવે છે અને કલમ ૧૫૩એ અને ૧૫૩સી માં ઉલ્લેખિત દસ આકારણી વર્ષોની ઓળખ માટે જે અર્થઘટન આપવું જોઈએ તે યોગ્ય છે.

૭.૩ આમ, ઉપર ચોક્કસપણે ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે કાયદો છ વર્ષ અને દસ વર્ષની ગણતરી માટે ગણતરીની અલગ પદ્ધતિઓ નિર્દિષ્ટ કરે છે. અમે પુનરોચ્ચાર કરીએ છીએ કે અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ(૧)(બી) ની જોગવાઈઓ નિર્દિષ્ટ કરે છે કે આકારણી અધિકારી જે વર્ષમાં સર્ચ કરવામાં આવે

છે તે અગાઉના વર્ષને સંબંધિત આકારણી વર્ષની તરત પહેલાના છ વર્ષની કુલ આવકની આકારણી અથવા પુનઃઆકારણી કરશે. જો કે, દસ આકારણી વર્ષનો સમયગાળો, પરિણામે, જે વર્ષમાં સર્ચ કરવામાં આવે છે તે અગાઉના વર્ષને સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ગણવાનો છે, જે છ સંબંધિત આકારણી વર્ષોના કિસ્સામાં બોલાય છે તે અગાઉના વર્ષ કરતા અલગ છે. આમ, અધિનિયમની કલમ ૧૫૩એ ની જોગવાઈઓ હેઠળ છ વર્ષ તેમજ દસ વર્ષની ગણતરીના સંદર્ભમાં કરવામાં આવેલી દલીલ દિલ્લી હાઈકોર્ટ તેમજ મદ્રાસ હાઈકોર્ટ દ્વારા પહેલેથી જ તપાસવામાં આવી છે, અને ઉપર જણાવેલ અભિપ્રાયથી અલગ અભિપ્રાય લેવાનું અમારી પાસે કોઈ સબળ કારણ નથી. ઉપરોક્ત ગણતરીને વર્તમાન કેસના તથ્યો પર લાગુ કરતા, નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ દરમિયાન સર્ચની તારીખ ૦૮.૦૫.૨૦૨૪ લેતા, આકારણી વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬ એ પ્રથમ આકારણી વર્ષ બનશે અને, તે જ રીતે, આકારણી વર્ષ ૨૦૧૬-૧૭ એ દસમું આકારણી વર્ષ બનશે. આમ, વિચારણા હેઠળનું વર્ષ, એટલે કે આકારણી વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬, જેના માટે અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ વિવાદિત નોટિસ જારી કરવામાં આવી છે, તે ફાઈનાન્સ એક્ટ, ૨૦૨૧ ના અમલ પહેલા તરત જ જે રીતે કાયદો અમલમાં હતો તે મુજબ નિર્દિષ્ટ દસ વર્ષના સમયગાળાથી આગળ જશે, અને તેથી, આ ગણતરી પર, વિવાદિત નોટિસ મર્યાદા (limitation) દ્વારા બાધિત ગણી શકાય.

૭.૪ જો કે, વિદ્વાન પરિષ્ઠ સ્ટેવિંગ કાઉન્સિલ શ્રી યાજ્ઞિક દ્વારા વધારાની રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે અધિનિયમની કલમ ૧૪૮(૧) ના પ્રોવિઝોમાં

વપરાયેલ અભિવ્યક્તિ "જો કલમ ૧૪૮ અથવા કલમ ૧૫૩એ અથવા કલમ ૧૫૩સી હેઠળ નોટિસ તે સમયે નિર્દિષ્ટ સમય મર્યાદાથી વધુ હોવાને કારણે જારી કરી શકાય તેમ ન હોય" નો અર્થ એવો થાય કે આકારણી અધિકારી અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસ જારી કરવા માટે સક્ષમ છે, કારણ કે તેઓ સર્ચ પછી જ ત્રીજી વ્યક્તિ વિરુદ્ધ ગુનાહિત દસ્તાવેજો વિશે જાણકારી મેળવશે, અને અધિનિયમની કલમો ૧૫૩એ અથવા ૧૫૩સી ની જોગવાઈઓ હેઠળ નિર્દિષ્ટ મર્યાદા તેમની સત્તાને મર્યાદિત કરી શકતી નથી, અને આવી મર્યાદા સર્ચના દિવસથી શરૂ થશે. અમે સદર રજૂઆત અને પ્રથમ પ્રોવિઝોમાં નિર્દિષ્ટ મર્યાદા પર આવી રજૂઆતની અસર, જે અધિનિયમની કલમો ૧૫૩એ અથવા ૧૫૩સી સાથે સંબંધિત છે, તે સમજી શક્યા નથી. તેથી, આ મુદ્દાને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો નથી.

૮. ઉપરોક્ત કારણોસર, પ્રતિવાદી – વિભાગ દ્વારા અરજદારની સંબંધિત આકારણી વર્ષ માટેની આવકવેરા આકારણીને ફરીથી ખોલવા માટે આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૪૮ હેઠળ ૩૧.૦૩.૨૦૨૫ ના રોજ જારી કરાયેલ વિવાદિત નોટિસ આથી રદ કરવામાં આવે છે અને બાજુ પર રાખવામાં આવે છે. અરજીઓ તે મુજબ મંજૂર કરવામાં આવે છે. રિટ (RULE), તે મુજબ, નિરપેક્ષ કરવામાં આવે છે, જેમાં ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ નથી.

(એ.એસ. સુપેરિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.